

“Türk Adalet Sistemi İnsan Haklarını Daha İyi Korumalıdır”

10/01/2012 Strasbourg – Bugün, Türkiye’de adalet yönetiminin, insan haklarının korunması üzerindeki etkilerine dair bir [rapor](#) yayımlayan Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg, “Türk adalet yönetiminde uzun süredir var olan yapısal eksikliklerin insan haklarından yararlanılmasını olumsuz yönde etkilediğini” belirtmiştir.

Yapılan ciddi reformlara ve bazı önemli engellerin halledilmesi konusunda Türkiye’nin son yıllarda kaydettiği ilerlemelere rağmen, ülkedeki kanun ve uygulamalar hala Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin içtihadıyla tam uyumlu değildir. İlerlemeyi engelleyen önemli faktörlerden biri, çeşitli seviyelerdeki hakim ve savcılarının izlediği, devleti korumayı insan haklarını korumanın üstünde tutan yerleşik tutum ve uygulamalardır.

Uzun yargılamalar ve tutukluluklar ciddi endişeler doğurmaya devam etmektedir. “Türk yetkili makamları, yargılamayı hızlandırmaya ve tutuklama dışındaki alternatifleri daha sık kullanmaya yönelik çabalarını artırmalıdır. Yetkili makamlar, halen on yıla kadar uzayabilen aşırı uzun tutukluluk süresi sınırlarını da kısaltmalıdırlar.” Komiser, yetkilileri savcılarının oynadığı rolü, adli kolluğun işleyişini ve iddianamelerin niteliğini de değerlendirmeye teşvik etmektedir.

Komiser, özellikle işkence ve kötü muameleye ilişkin ciddi insan hakları ihlallerinde dokunulmazlıkla mücadelede kaydedilen önemli ilerlemeleri memnuniyetle karşılamakta, ancak sorunların devam ettiğini düşünmektedir ki bu sorunlardan bazıları gazeteci ve yazar Hrant Dink cinayetinin soruşturulması sırasında ortaya çıkmıştır. İşkenceyle ilişkili olmayan vakaların soruşturulması için idari ön izin alma gereği, kısa zamanaşımı süreleri ve dokunulmazlıkla mücadeleye dair istatistiklerin olmaması endişe veren önemli faktörlerdir. Komiser, örneğin LGBT bireylere yönelik şiddet davalarında olduğu gibi bazı davalarda orantısız bir şekilde hafif cezalar verilmesinden de kaygı duymaktadır.

Komiser Hammarberg, yetkili makamları, mağdurların cezai soruşturma ve yargılamaya katılımını geliştirmeye acilen davet etmektedir. Komiser, etkili bir polis şikayet mekanizmasının kurulmasını ve bütün uygulamaların zorunlu olarak kaydedilmesini teşvik etmektedir.

Ayrıca Komiser, Türk mevzuatında terörizmle ve bir suç örgütüne üyelikle ilgili bazı suçların, mahkemelerin çok geniş bir yorum yapmasına imkan sağlayacak şekilde tanımlanmış olması konusunda duyduğu kaygıları da ifade etmektedir. “Terörizm olağanüstü tehditler ve zorluklar oluşturmaktadır ancak terörizmle insan haklarına tam anlamıyla saygılı olarak mücadele edilmelidir. Savcılar ve hakimler özellikle terörist eylemler ile düşünce, ifade, toplantı ve dernek özgürlüğü hakları kapsamına giren eylemler arasındaki sınırı ilgilendiren AİHM içtihatları konusunda daha hassas hale getirilmelidir.”

Komiser, ceza muhakeme usulünün bütün aşamalarında çekişmeli yargılama ve silahların eşitliğini sağlayarak, adil bir yargılamayı güvence altına almanın önemini vurgulamaktadır. Bu anlamda, şüphelilerin kendilerine karşı öne sürülen kanıtlara erişimiyle ilgili kısıtlamalar, ya da savunmanın tanıkları ve bilirkişileri çapraz sorguya çekme ve mahkemeye çağırma olanaklarını kısıtlayan pratik sorunlar gibi çeşitli eksiklikler olduğunu belirtmektedir. Komiser gizli tanıklığın kullanılmasıyla ilgili kaygılarını da dile getirmekte ve telefon görüşmelerini dinlemek gibi koruma tedbirlerine izin verirken daha etkili bir adli tahkikat yapılmasını önermektedir.

Komiser, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde savunma hakkına olağan ceza usulüne kıyasla çok ciddi kısıtlamalar getirildiğini göz önünde bulundurarak, yetkili makamları, bu mahkemelerin gerekliliğini gözden geçirmeye teşvik etmektedir.

Son olarak Komiser, hakimlerin yürütmeden bağımsızlıklarını güçlendirmek ve yargı bünyesinde iç demokrasiyi geliştirmek üzere daha fazla önlemlerin alınmasını istemektedir.

Türk yetkili makamlarının yorumları Rapor’a eklenmiştir.